

zasledoval. On piše: „Nečem dalje preiskovati, ali je ta kamos še danes pri Mongolih navadna pijača: kumys, ali kakošna druga; mi hočemo le besedo: „med“ pretresevati“ itd. Vendar Priskos odločno pravi, da je kamos bil iz prosa in ječmena napravljen, tedaj ni mongolsko-hunski kumys, ktera pijača je bila iz zavretega kobiljega mleka (Thierry, Atilla str. 74. Tatišev, I, 130. opazk. 44).

Da Slovani niso samo pred Attilovim prihodom, temuč tudi za Attilo v Panonii stanovali, potrjuje druga beseda slovanska, ktero so Huni od Slovanov si izposodili. Jornandes popisavši pogrebščino Attilovo pravi, da so po pokopu imeli veliko pojedino, ktero so stravo imenovali: „postquam talibus lamentis est defletus Attila, — Stravam, quam appellant ipsi ingenti comessatione concelebrant“ (De rebus Get. c. 49.). Šafarik (Abkunft der Slaw. 131) piše o tej besedi: Strava der Wurzel (troviti, zehren), und der Bildung (troviti factit: traviti, mit der Präposition s: straviti subst. strava) nach ein echt slovenisches Wort, bedeutet noch heutzutage böhmisch und polnisch: Kost, Nahrung, Speise, slow. strova, Esswaaren, Gemüse. Celó v nemščino je prišla ta beseda, al gotovo ne od Hunov, temuč od Slovanov, ker v listini od leta 1090. najdemo: genus cibi, quod vulgo struva dicitur (Grimm „Rechtsaltherth.“) (Dal. prih.)

Zidajmo na skalo, ne pa na pesek!

Gotovo je djanje velikodušno in velike hvale vredno, kadar se kdo sam v smrt podá, zato, da druge reši. Nič manjše hvale vredni pa so domorodni možje, ki se nam v prvi vrsti za vero, domovino in vladarja borijo. Že modri Anokarses je učil, da največega spoštovanja so vredni možaki, ki se trudijo za domovino in jo jačijo sè svojo roko. Če vsak narod ceni take domoljube, kako da bi jih mi Slovenci ne? in kdo nam more očitati, ako nas srce boli, kadar slišimo kake rojake, kako radi na citre prečudnega današnjega liberalizma godejo, če tudi ta godba ni nikomur po volji, ali ko vidimo, da jim je najbolj bodeče trnje v petáh konkordat, najbolj „sveto“ djanje šolo ločiti od cerkve, najbolj grenák pelin slovenski jezik, najslajši méd nemških bčelic! Možje tacih misli navdani ne pomislijo, kako nevarna je taka bolezen, ako se širi med ljudstvo po mestih in kmetih, ker naposled prava kuga postane, ktera marsikteremu glavo tako zmeša, da mu nič spoštljivo, nič sveto ni, in bi poslednjič še morebiti celó to verjel, da hudiča ni družega kakor le — namalane! Saj nič novega ne pravim, ako rečem, da se je varovati treba pretiranih naukov kakor strupenega pajka, ker vsacemu je znan prigovor stari, da ena grintava ovca more okužiti deset zdravih, kajti ni vsak želodec tako močen, da bi mogel prekuhati vsako jedilo!

Res! prav nepotrebno je bilo to dandanes, da namesti družih potrebnih reči se ljudje begajo z rečmi, ki presegajo navadno prosto pamet. Naj takim liberalcem prav odkritosrečno rečem to: Pametni zida svojo hišo na skalo, nespametni na pesek; kadar voda pridere, mu hišo podere. Torej skrbite pred vsem za stanovitno podlago, in pomislite, kaj je bolj pravo, in predno kaj storite, kakošen konec bode to imelo. Vedite, da dneva ne gre pred večerom hvaliti. Ne bodite taki, kakor je bil oni Ribničan, ki je krave iskal, pa je djal: še v to dolino naj grem pogledat, saj vem, da je ni notri. Vrnite se od svoje polzke poti, na kateri ni blagra in blagostanja za ljudstvo, ampak gotova nesreča. Vtrdite rajši lepe ravne steze, to je, da bode pred vsem ravnopravnost vresničena vsem narodom, — da bodo preveliki griči davkov ponižani in predrugačeni, in vsaka

dolina naj bode v vsem sè pravico napolnjena, pa videli bote, da potem bode bolje na svetu. Dokler solnce narodne ravnopravnosti ne posije tudi pred tla slovenskega naroda, je vse drugo delovanje Vaše le zidanje na — pesek. Tak liberalizem se glasí pri nas po pravem imenu dozdej še zmiraj nemškutarija; tej pa ne verjamemo, da je nam resnična prijateljica, ker nam ne privošči, kar je naše. M. Illovar.

Slovansko slovstvo.

* *Rada jugoslavenske akademije* — tako se zove 1. knjiga, ki jo je izdala jugoslavenska akademija. Obsega to-le: Pravila jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti. Poslovni red jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti. Pravila narodnoga zemaljskoga muzeja u Zagrebu. Članovi jugosl. akademije znanosti i umjetnosti. Prva svečana sjednica: besjeda pokroviteljeva, besjeda predsjednikova, izvješće tajnikovo. — O selitbi i obsegu putovanja naših običnijih selica ptica. Od J. Torbara. Prinesci malakologiji hrvatskoj. Od S. Brusine. H in h u istoriji slavenskih jezika. Od Gj. Daničića. Prilozi za sbirku srbskih i bosanskih listina. Od dr. Franje Račkoga. Arkeologičke črtice. Od S. Ljubića. Zapisi iz nekoliko rukopisa. Od Gj. Daničića. Moskovska etnografička izložba. Od dr. P. Matkovića. Književne obznane: Spomenik narodnega običajnoga prava iz XVI. vieka. Od dr. V. Bogišića. Istorija srpske književnosti. Napisao St. Novaković. Od V. Jagića. Bogomili, crkva bosanska i krstjani. Napisao dr. P. Petranović. Od dr. Fr. Račkoga. Pregled hrvatske poviesti. Nacrtao S. Ljubić. Od M. Mesića. Izvješće o dosadanjoj radnji opisivanja narodnijeh običaja pravnijeh. Od dr. V. Bogišića. Izvodi iz zapisnika jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti. — Cena krasni knjigi z odličnim obsegom, tiskanim na 276 stranéh, je 1 gold. 25 kr.

* *Cvetje*. „Z veseljem dajemo na znanje — piše „Slov. Glasnik“ — da je našlo „Cvetje“ toliko podpore med slovensko mladino, da se more izdava spet pričeti. VI. šestke 1. snopič (cele zbirke 34. vezek) se že tiska v Blaznikovi tiskarnici in izide prve dni prihodnjega meseca. Obsegal bode začetek J. Jurčičevega izvirnega romana „Cvet in sad.“ Sosebno lepo podpora je našlo med ljubljanskimi dijaki (143 ist.), med celjskimi (70 ist.), med goriškimi (70 ist.), med mariborskimi (48 ist.), kakor tudi med goriškimi bogoslovci (30 ist.) in med ljubljanskimi (28 ist.). Upamo, da se tudi iz drugih krajev še kaj naročnikov oglasi.“

Ozir po svetu.

Godba ciganov srbskih.

Popisal sem bralcem „Novic“ vse posebnosti, ki se nahajajo v Srbii in sè zasluženó pohvalo omenil marsikak lep običaj, ki se je ohranil v bratinskem nam narodu srbskem.

Naj omenim še o godbi, ki sicer ni srbskemu narodu lastna, pa se vendar v Srbii pogostoma sliši in to je godba ciganov srbskih.

Po srbskih hostah je vse polno ciganov, posebno po hostah okoli Kragujevca. Da! tudi v samem Kragujevcu živi mnogo ciganov v lesenih šupah od kovaštva in godbe. Ob velikih praznikih, to je, o božiču in o veliki noči pridejo cigani iz vseh bližnjih host v Kragujevac, razdelé se tu v mnogo band, in banda za bando gré od kočé do kočé, po vsem mestu, pri vsaki je

godba in ropotanje bobnov. In ako se kdo slavi, ali je koga god, ali se kdo ženi ali moží, cigani po bližnjih hostah vse vedo in prideró z godbo v mesto. Pa kaka je ciganska godba? Bog me! na gosle ti umejo prebirati, da je res krasota.

Al cigani srbski imajo še drugo godbo, kateri na svetu para ni! Godejo namreč na frule, al kakor godba ušesom in srcu dobro dé, tako nasproti frule tako strašno frulijo, da človeka ušesa bolijo. Ko sem prvi-krat godbo na frule slišal, mislil sem, da slišim godbo, kateri Nemeec „Katzenmusik“ pravi. Ako bi se frule v beli Ljubljani ali v zlatem Pragu oglasile, stavim, da precej bi frulce „als Störer der öffentlichen Ruhe und Ordnung“ v temnico vrgli. Al ker so bile frule, kakor sem čital, starim Srbom znane, zato vam jih hočem nekoliko popisati, kajti dobro vem, da o njih še noben Slovenec ničesa slišal ni, akoravno v Srbii brez njih nobena svatba in noben svetek ne mine. Frula je prav taka, kakor je ono zdravniško orodje, ki se slišalnik ali slišalni tulj (štetoskop) imenuje. Prebodi v ta tulj kakih 6 luknjic, da s prsti po njih prebiraš, na sredi tuljevega kolesčka, ktereга zdravnik pri preiskovanji bolnega človeka na uho poklada, pa naredí pisek, in evo ti frule! Ako na to piščalo piskaš, imaš godbo, da vse miši in podgane preženeš, in vsi pesi ti bojo žalostno tulili ko divji volkovi. A ne samo strašno fruljenje, nego tudi ropotanje bobnov ušesa boli, kajti cigan na boben po obéh stranéh bije, kar se more in dá.

Kakor so tedaj gosle prijetna, tako so frule neprijetna godba, ki se je, mislim, samo še med srbskimi cigani vzdržala. Narod srbski te divje godbe nikakor nima, in mu je pač tudi treba ni.

Dr. J. Podliščekov.

Zabavno berilo.

Originali iz domačega življenja.

Druga vrsta.

I. Slovenski Nikodem.

Spisal dr. V. Zarnik.

(Dalje.)

Boštjan sam seboj zadovoljen si naroči še masljec hrvata, Liza in Nelika na desno in na levo k njemu sedete, kar mu je bilo veliko bolj po volji, nego poprejšnjo ministriranje Množnikovega Gašperja in Telebanovega Urbana. — Vse bi bilo to lepo, krasno, ako bi vi gospod Nebodigatreba — jame šaljivo se smehljaje Liza — tudi zunaj naše hiše toliko korajže imeli, po pravici vam povem, da se mi taki zdite kakor Nikodem iz sv. pisma, ki je le ponoči gospoda obiskoval in kristijan bil, tukaj-le zvečer pridigujete kmetom narodnost, slovenščino, sovraštvo nemškutarii, in sam Bog vé kaj, ker veste, da ob tem času g. Tschertschuschnigg v kazini sedi in „Wiener-Zeitung“ študira; da bi se pa vi na kak slovensk časnik naročili, kakošno slovensko pesem meni ali pa Neliki naredili, v čitalnico ali pa v nekdanji „sokol“ se zapisali, tega pa ne — ha — sram vas bodi Nikodem! Res je to — pritrđi Kornelija — Liza ima popolnoma prav, kaj ne, tukaj-le razgrajate, ker veste, da vas nihče hudih in steklih ne poslušá, pojte enkrat v kazino ali k Irgeljcu ali pa k Jerneju v ekstrasobo v vaše šentpetersko predmestje, in jim povédite take, kakor ste jih danes Telebanovemu Urbanu in pa Množnikovemu Gašperju godli. Takih vaših slovenskih bratov jaz več poznam, ki so v srci strašni Slovani, v javnosti se pa še ne upajo z najprostejšo natararico po domače govoriti; zvedela sem, da je v čitalnici bila neka fletna Celjanka, ki je najbolje pivo v

Ljubljani na mizo nosila, in ki zadosti slovenski zná, pa kaj so delale tam naše mlade národne furije?! Domá, kjer jih nihče ne vidi, tam bi ti Nikodemi — prav vam je rekla Liza — svoje sokolovske srajce kar v nemškutarski krvi namakali, pred Celjanko, — če se ne motim, jej je Martinka ime, — tam je bil pa tem slovenskim Galubardom slovenski ponos v hlače izginil, in kar od kraja so vsi po nemški Martinki „dvorišče“ pometali! To vam pravim, gospod Boštjan, če se mi precej jutri v čitalnico ne zapišete, kar nič več vas ne bom rada imela, in zmirom vam bove z Lizo rekli: Slovenski Nikodem!

Boštjan tako-le v sredi med lepo Lizo in krasno Neliko bil je res srečen med ženami; gosp. Tschertschuschnigg bi mu bil gotovo grozéch s prstom poprétíl: „Sie Jugendverführer!“ (= Vi zapeljivec mladosti!) Bil je zdaj Boštjan kakor trdnjava od desne in leve oblegan, štiri oči so mu odgovor pričakovaje nasproti plamtele, kakor strele iz novih Chassepot — pušek, posebno ga je Korčaha z zadnjim nagovorom v nepričakovane zadrege spravila. Za premišljevanje, kaj bi na to rekel, očali sname, z ruto jih mane in proti luči postavlja, da bi videl, ali so že čiste; pa to ni nič pomagalo. Liza ga je za en škric vlekla, Nelika za družega in obe ste kričali: Odgovorite Nikodem! Boštjan si nekaj v žalostne brčice zamrmrá, in pravi, ker že ni bilo drugač: K „sokolu“ bi se bil že davno zapisal, strašno bi me bilo veselilo, se tako-le Vam, draga Korčaha, v rdeči srajci in s peresom sežnja dolgim pokazati, pa ko sem se načelniku g. Mandiču pokazal in se ponujal za sokolskega regruta, rekel mi je, da sem sila, sila pretežek za telovadsko skakanje in plezanje po žrdéh. Nepopisan krohot od obeh strani in živahno ploskanje mu je bilo plačilo za ta izgovor. Ta je pa bôsa, če ste se kdaj zlagali, ste se zdaj-le gotovo, gospod Nikodem, ker odslej pri meni za vekomaj Nikodem ostanete — ga zavrne Liza — ravno včeraj popoldne nama je pripovedoval vaš prijatelj iz Ribnice gospod Bingelbôngel, uradnik na kolodvoru, s strašnim smehom, da ste se ravno predvčerajšnjim dali na kolodvorski tehtnici vagati, in da imate celih 93 funtov, 23 lotov in 3 kvinteljce! Boštjan se potuhne, kakor da bi bil popolnoma gluhi, hitro hoče s polnim kozarcem hrvata poplaviti in zadušiti teh žalibog preveč resničnih 93 funtov in 23 lotov in toliko kvinteljcev in se nadalje izgovarja, da ne more slovenskih pesem in novel pisati, ker on ne zna dobro jezika po „šrifti“, ker on ni tega kriv, da se niso pred 1848. letom nič slovenskega v nobeni šoli učili, da piše res samo nemški, ker drugač pravilno ne zna, al misli in piše vedno le za svoj narod. — Fejte bodi! pravi Liza in vstane, — to ste domorodec! to vam povem, kar molčite in spat domu pojte, takih Nikodemov, ki pravijo, da so za učenje slovenščine že prestari, poznam na tisoče, ali ti so in ostanejo tudi le Nikodemi! Jaz in pa Nelika sve vsa leta že na „Glasnik“ in na „Cvetje“ naročeni in prebereve vse od konca do kraja, ki imave manj časa, nego naši Nikodemi, ki po čitalnicah postopajo in se le ustijo. Če ima človek pravo srce za svoj narod, ga tudi pri sedemdesetih letih ne more nič zavirati in prečiti, svojega milega jezika se pravilno naučiti! — vse drugo so samo puhli in prazni izgovori lenih širokoustnežev! — V tem trenutku se je Liza zdela našemu pohabljenemu Boštjanu veličastna, krasna kakor balkanska vila; kar na kolena bi bil pred njo padel, in jej ne vem kaj vse za svoj rod in dom obetal. — Tudi je precej na mestu sklenil se v čitalnico vpisati. Kako se je na lestvi v čitalnico vpisaval, povedal sem že od začetka. Tù ti povem, dragi bralec, da sem letos ob vakancah zvedel od naših izvrstnih domorodkinj od Lize in od Nelike, da se mo-